

Programma "Een leven lang leren"

DG Onderwijs en Cultuur

Referentiekader voor competenties op het gebied van Onderwijs in Europees burgerschapskunde

Dit Referentiekader is tot stand gekomen binnen het Europese Programma: ELICIT – 510624-LLP-1-2010-1-FR-COMENIUS-CMP, met subsidie van de Europese Commissie.

De 16 partners, uit 8 verschillende lidstaten van de Europese Unie, hebben op 4 februari 2012 op de Bijeenkomst in Cordoba overeenstemming bereikt over deze conceptversie. Deze versie zal voor de Projectbijeenkomst in Sofia in 2013 opnieuw worden bekeken.

Het ELICIT Referentiekader beoogt een conceptueel referentiekader te bieden aan docenten aan een lerarenopleiding en docenten in het hoger onderwijs waarop ze kunnen terugrijpen bij het opstellen van een onderwijsprogramma voor de eerste jaren van de lerarenopleiding of in service training; dit om er voor te zorgen dat alle docenten en ander onderwijspersoneel overal in de EU het onderwijs in Europees burgerschapskunde kunnen ontwikkelen en verbeteren.

Hoewel het ELICIT Referentiekader niet is gericht op onderwerpen als methodiek of pedagogie, die onder de verantwoordelijkheid van de vakmensen zelf vallen, willen de ELICIT partners de volgende voorlopige aanbevelingen benadrukken:

- Docenten moeten niveau 5 van de tabel met ELOS competenties (ELOS-CFEC) hebben bereikt www.europeesplatform.nl/sf.mcgi?917
- Kennis van Europa moet een onderdeel zijn van alle vakken en educatieve activiteiten die binnen het school curriculum vallen.
 - Kennis op alle gebied moet voortduren worden geüpdatet
 - Interactieve, samenwerkings-, vakoverstijgende, interdisciplinaire en interculturele activiteiten moeten de voorkeur krijgen
 - Onderwerpen moeten op grond van een multinationaal perspectief worden bestudeerd
 - Een vergelijkende aanpak en intertekstualiteit moeten worden aangemoedigd
 - Kritisch leren & denken moet worden ontwikkeld

2012-02-04

- Scholen en lerarenopleidingen moeten open zijn voor het bredere publiek
 - Europese mobiliteit en uitwisselingsprojecten voor studenten moeten worden aangemoedigd en verplicht worden gesteld voor docenten
 - Er moeten Projectscenario's worden opgesteld voor internationaal projectwerk
 - Kennis op grond van ervaring moet worden erkend
- De zelfreflectie en het autonoom denken van docenten moeten worden ontwikkeld
- Geschikte evaluatiemethodes en instrumenten, zoals MICE, SWOT, etc., moeten bekend zijn en ook worden gebruikt

We hebben ons in dit Referentiekader gericht op zeven competentiegebieden voor docenten:

1. Curriculum opzet
2. Europakunde
3. Interculturele Educatie
4. Persoonlijke ontwikkeling en motivatie van studenten
5. Gebruik van ICT
6. School Ethos
7. Evaluatie

We gebruiken de termen "leerlingen", "studenten" of 'leerders' onafhankelijk van elkaar.

2012-02-04

Competentiegebieden voor docenten	Kennisgebieden	Gewenst resultaat voor leerlingen, studenten en 'leerders'
--	-----------------------	---

Competentiegebieden voor docenten	Kennisgebieden	Gewenst resultaat voor leerlingen, studenten en 'leerders'
<p>1.CURRICULUM OPZET</p> <p>Docenten moeten in staat zijn om:</p> <ul style="list-style-type: none"> -verschillende Europese visies op diverse aspecten binnen de vakken in het curriculum vast te stellen -EIO (Europese en Internationale Oriëntatie) elementen in het curriculum vast te stellen en aan te vullen om zo te zorgen voor een doorlopende leerlijn -de Europese dimensie te zien in hun nationale curriculum -veranderingen in hun nationale curriculum te bevorderen voor het opnemen van de Europese dimensie in de vakken -te zorgen voor de introductie van "Europakunde" in hun nationale curriculum -zorgen voor de mogelijkheid van mobiliteit binnen het jaarprogramma waardoor ervaring kan worden opgedaan -de erkenning en gelijkwaardigheid van nationale curricula te bevorderen, teneinde de mobiliteit van docenten en studenten in de EU mogelijk te maken 	<ul style="list-style-type: none"> -Alle kennisgebieden moeten uitgaan van een Europees gezichtspunt in een wereldwijde, mondiale context <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Geworteld in de plaatselijke context ⇒ Verschillend historisch en cultureel erfgoed ⇒ 'Glocal' = "Global + Local" -In alle vakken -EU beginselen van democratie -Alle aspecten van de geschiedenis, aardrijkskunde, etc., die relevant zijn voor het ontwikkelen van kennis van het Europa van deze tijd -Europese en internationale evaluatie-instrumenten en – methodes 	<ul style="list-style-type: none"> -Studenten bezitten basiskennis w.b. de manier waarop de EU instellingen werken. -Studenten zijn in staat zichzelf te zien als actieve deelnemers in de ontwikkelingsprocessen van de EU -Studenten zijn in staat <u>verantwoorde</u> beslissingen te nemen als Europese burgers -Zie ELOS-CFEC framework www.europeesplatform.nl/sf.mcgi?917

Competentiegebieden voor docenten	Kennisgebieden	Gewenst resultaat voor leerlingen, studenten en 'leerders'
<p>2. EUROPAKUNDE</p> <p>Docenten moeten in staat zijn om:</p> <ul style="list-style-type: none"> -de kennis van studenten op het gebied van Europese normen en waarden en de beginselen van democratie te bevorderen -de motivatie, nieuwsgierigheid en belangstelling voor Europese onderwerpen en kwesties (inclusief de talen) bij studenten te initiëren en levend te houden -docenten en studenten te stimuleren om twee vreemde talen ook daadwerkelijk te spreken (EU 2020) -ze bewust te maken van hun burgerplichten als Europese burgers -studenten te helpen bij het verkrijgen en verwerken van informatie over Europese zaken -studenten te inspireren tot samenwerking op nationaal, Europees en internationaal niveau -de mobiliteit van studenten aan te moedigen binnen de EU en andere landen -deel te nemen aan, het initiatief te nemen tot en/of coördineren van een Europees project -een Europees schoolnetwerk te coördineren 	<ul style="list-style-type: none"> -EU normen en waarden en de beginselen van democratie -Handvest van de grondrechten van de Europese Unie http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf -EU instellingen en de manier waarop ze werken -EU beleid en daaraan gerelateerde programma's -Relaties en interactie tussen locale, regionale, nationale en Europese instellingen -Mythen, legendes, religies, filosofie, kunst, levenswijze, talen en all vakken binnen het curriculum -EUROPEANA: http://www.europeana.eu/portal/ <p style="text-align: center;">ELICIT – 510624-LLP-1-2010-1-FR-COMENIUS-CMP</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Studenten hebben kennis verworven over de EU en ze zijn zich bewust geworden van wat het betekent Europees te zijn -Studenten zijn nieuwsgierig naar en gemotiveerd om meer informatie te vergaren over de EU -Studenten kunnen in meer dan een taal informatie verwerken over de EU -Studenten hebben geleerd hoe ze moeten leren -Studenten nemen graag deel aan mobiliteitsprogramma's -Studenten kunnen zich zelf zien als actieve deelnemers aan de ontwikkelingen binnen de EU

Competentiegebieden voor docenten	Kennisgebieden	Gewenst resultaat voor leerlingen, studenten en 'leerders'
<p>3. INTERCULTURELE EDUCATIE</p> <p>Docenten moeten in staat zijn om:</p> <ul style="list-style-type: none"> -studenten bewust te maken van de noodzaak van een interculturele houding binnen een multicultureel Europa -bij studenten een interculturele competentie te ontwikkelen -een interculturele competentie aan de dag te leggen in de dagelijkse praktijk, constant klaar te zijn voor interculturele ontmoetingen waarbij ze hun kennis, beoordelingsvermogen en vaardigheden gebruiken en de beschikking hebben over een uitgebreid scala aan strategieën in het omgaan met verschillen in normen en waarden, gebruiken en gewoonten onder de leden van de interculturele groep. (Bron INCA: http://www.incaproject.org/framework.htm) 	<ul style="list-style-type: none"> -Mensenrechten (<i>Handvest van de grondrechten van de Europese Unie</i>), normen en waarden, overtuigingen, religies, culturen, talen, sociaal en cultureel bepaalde aspecten van de sekse (gender), identiteit, minderheden (...). -Mobiliteit en migratie -Framework of Intercultural Competence and intercultural Competence Assessment tools (Raamwerk van interculturele competentie en evaluatie-instrumenten voor interculturele competentie) http://www.incaproject.org/framework.htm 	<p>Studenten hebben zich een houding aangeleerd van:</p> <ul style="list-style-type: none"> -wederzijds respect -openheid en respect voor diversiteit -een kritisch cultureel besef -empathie -interculturele besluitvorming -acceptatie van ambiguïteit -aanpassingsvermogen -flexibiliteit

Competentiegebieden voor docenten	Kennisgebieden	Gewenst resultaat voor leerlingen, studenten en 'leerders'
<p>4. PERSOONLIJKE ONTWIKKELING EN MOTIVATIE VAN STUDENTEN</p> <p>Docenten moeten in staat zijn om:</p> <ul style="list-style-type: none"> -de nadruk te leggen op de zelfreflectie van studenten -hun zelfvertrouwen en zelfrespect te ontwikkelen wat betreft hun visie op zichzelf als Europese burgers -studenten ervan bewust te maken dat onderwijs geen plicht is maar een voorrecht en dat motivatie een voorwaarde is als ze als entrepreneurs willen functioneren (op school en buiten de school) -studenten aan te moedigen om creatieve ideeën te ontwikkelen en deze om te zetten in effectieve acties -ze voor te bereiden op Life Long Learning, en voordeel te halen uit Europese mogelijkheden -ervoor te zorgen dat ze zich bewust worden van de realiteit van de Europese arbeidsmarkt -de studenten te informeren over studieperiodes, werkgelegenheid, etc. in andere EU landen 	<ul style="list-style-type: none"> -Psychologie, sociologie -De mogelijkheden die geboden worden door Europese verenigingen, stichtingen, etc. -Europese programma's die mobiliteit, studieperiodes en werkervaring in andere Europese landen stimuleren -Kennis op het gebied van werk, ondernemingen, succes en omscholing -Beroepsonderwijs <ul style="list-style-type: none"> -Arbeidsplaatsen in de EU -Vraag op de arbeidsmarkt -EURES platform, bijv.: http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=en&langChanged=true 	<ul style="list-style-type: none"> -Studenten weten hoe en waar ze moeten zoeken naar relevante informatie op het gebied van studie en banen in de EU -Studenten zijn bereid te proberen een studieperiode door te brengen of een arbeidsplaats aan te nemen in andere EU landen en elders -Studenten hebben zich getraind in het toepassen van positieve zelfevaluatie -Studenten zijn zich sterker bewust geworden van de voordelen van informele leerervaringen

Competentiegebieden voor docenten	Kennisgebieden	Gewenst resultaat voor leerlingen, studenten en 'leerders'
<p>5. HET GEBRUIK VAN ICT</p> <p>Docenten moeten in staat zijn om:</p> <ul style="list-style-type: none"> -informatie te vinden en te verwerken die relevant is voor hun onderwijs over Europese zaken -op te treden als moderator/coach in de formele en informele leerprocessen (taken, projectwerk, opgaven, etc.) als studenten online instrumenten gebruiken -te zorgen voor interactieve, communicatieve leersituaties met Europese partners -Europese Educatieve Netwerken op te zetten er erin deel te nemen -de instrumenten te gebruiken die nodig zijn voor internationaal projectwerk (blogs, wiki's, eJournals, Videoconferenties, etc.). -te onderkennen wat de schaduwzijde is van het Internet en daarmee om kunnen gaan. -studenten bewust te maken van de ethiek van het Internet en sociale netwerken 	<ul style="list-style-type: none"> -Up-to-date kennis van ICT en e-learning -Algemene kennis van virtuele gemeenschappen -Informatie over programma's die gebruik maken van online bronnen en netwerken (eTwinning bijvoorbeeld) -Beginselen en methodiek van e-learning -Ethiek van het gebruik van het Internet. -Beginselen van autonome en individuele leersituaties -Evaluatie van informele kennis 	<ul style="list-style-type: none"> -Studenten weten hoe ze goed gebruik kunnen maken van diverse online instrumenten. -Studenten zijn autonome 'leerders'; bewuste en kritische gebruikers van informatie betreffende Europese zaken <p>(zie ELOS)</p> <p>www.europeesplatform.nl/sf.mcgi?917</p>

Competentiegebieden voor docenten	Kennisgebieden	Gewenst resultaat voor leerlingen, studenten en 'leerders'
<p>6. SCHOOL ETHOS</p> <p>Docenten moeten in staat zijn om:</p> <ul style="list-style-type: none"> -de Europese dimensie van het Mission statement (doelstellingen) van de school vast te stellen, dat de Europese normen en waarden zou moeten bevatten (Handvest van de grondrechten van de Europese Unie) -de EIO-elementen /Europese dimensie in het curriculum te versterken -Europese projecten voor de school te bevorderen 	<ul style="list-style-type: none"> -Handvest van de grondrechten van de Europese Unie -Europees onderwijsbeleid en programma's -EU programma's, zoals <ul style="list-style-type: none"> Het programma Levenslang Leren Jeugdparlement Jeugdforum Jeugd in Actie EVS (European Voluntary Service) (Europees Vrijwilligerswerk) Europa voor Burgers Etc. -Probleemoplossende theorieën en praktijk in een nationale en internationale context -Kennis van de procedures voor het coördineren van een project 	<p>Als goedgeïnformeerde en consciëntieuze burgers zijn studenten bereid om:</p> <ul style="list-style-type: none"> -met andere 'leerders' deel te nemen aan gemeenschappelijke Europese projecten die door de school zijn geïnitieerd -hun ervaring op het gebied van Europees burgerschap te delen met andere studenten op hun school en daarbuiten -mee te werken in een informeel leernetwerk <p>Studenten hebben zich competenties betreffende burgerrechten en -plichten eigen gemaakt, waardoor ze in staat zijn om:</p> <ul style="list-style-type: none"> -deel te nemen aan gezamenlijke besluitvormingsprocessen -ten tijde van verkiezingen een keuze te maken met voldoende kennis van de kwesties waar het om gaat <p>(ELOS, domein 4)</p>

Competentiegebieden voor docenten	Kennisgebieden	Gewenst resultaat voor leerlingen, studenten en 'leerders'
<p>7. EVALUATIE</p> <p>Docenten moeten in staat zijn om:</p> <ul style="list-style-type: none"> -vast te stellen op welk niveau de studenten zich kennis hebben eigen gemaakt op het gebied van Europakunde aan het begin, tijdens en aan het einde van specifieke leerperiodes -bekend te raken met Europese evaluatie-instrumenten -deze te gebruiken voor evaluatie en certificering -studenten aan te moedigen ze te gebruiken voor zelfevaluatie -nationale en Europese criteria aan elkaar aan te passen wanneer dat relevant is voor het mogelijk maken van mobiliteit -op de hoogte te blijven van Europese en internationale evaluatiemethodes, zoals PISA 	<ul style="list-style-type: none"> -Kennisplatform met informatie over Europakunde, gericht op een complex begrip van de natuurlijke, gevestigde, sociale en economische omgeving, in een locale, regionale en mondiale context -verschillende beoordelings- en evaluatiemethodes, en de voor- en nadelen van hun toepassing in de praktijk -Kennis van Europese en internationale indicatoren voor educatie -Europese evaluatie-instrumenten, zoals CFEC, CEFR, EuroPass, ECVET, ECTS, MICE, INCA, etc. -Loopbaanmogelijkheden, arbeidsplaatsen en vraag op de arbeidsmarkt in de EU (EURES platform, bijvoorbeeld) http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=en&langChanged=true 	<ul style="list-style-type: none"> - Voldoende zelfvertrouwen - Vermogen zich aan te passen aan diversiteit - Laten zien in staat te zijn het initiatief te nemen -Makkelijke inzetbaarheid - Kennis van de mogelijkheden en eigen keuzes kunnen maken (zie ELOS) - zelfevaluatie met een positieve uitwerking, d.w.z. aanmoediging en steun voor levenslang leren

Dit project werd gefinancierd met de steun van de Europese Commissie. De verantwoordelijkheid voor deze publicatie ligt uitsluitend bij de auteur; de Commissie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het gebruik van de informatie die erin is vervat.